
Overzicht kiesstelsels, en
werking kiesstelsel Suriname,
lezing Onafhankelijk
Kiesbureau, 31 maart 2008

Hugo Fernandes Mendes

Functies van kiesstelsels

- Reflectie van de wensen van de kiezer
- Vorming een stabiel parlement en regering

Classificatie van stelsels

- *Evenredig resultaat*: aantal zetels zo nauwkeurig mogelijke afspiegeling van aantal verkregen stemmen. Parlement als microkosmos.
- *Niet-evenredig resultaat*: doel is duidelijke meerderheid voor stabiel parlement en regering.

Voorbeeld van een evenredig en niet-evenredig resultaat

Tabel 1: Evenredige en niet-evenredige resultaten:
twee verkiezingen in 1983

	Stemmen (%)	Zetels (%)	Verschil (%)
<i>Groot Brittannië</i>			
Conservative	42,4	61,1	+18,7
Labour	27,6	32,2	+4,6
SDP/Liberal Alliance	25,4	3,5	-21,9
<i>Duitsland</i>			
CDU	38,2	38,4	+0,2
SPD	38,2	38,8	+0,6
FDP	7,0	6,8	-0,2

Bron: Verkiezingsuitslagen

Typologieën van stelsels

- ❑ Meerderheidsstelsels (absoluut en relatief)
- ❑ Stelsels van evenredige vertegenwoordiging
- ❑ Gemengde stelsels

Kiesstelsels in 1999

<u>Kiesstelsels</u>	<u>aantal landen</u>	<u>bevolking (in miljoenen)</u>
Relatieve meerderheidsstelsels	11 (18,6%)	1.574,5 (52,8%)
Absolute meerderheidsstelsels	3 (5,1%)	87,5 (2,9%)
Stelsels van evenredige vertegenwoordiging	29 (49,2%)	548,8 (18,4%)
Gemengde stelsels	16 (27,1%)	769,4 (25,8%)

Meerderheidsstelsels

- Een partij kan een zetel behalen door in een district een (relatieve/absolute) meerderheid van stemmen te behalen.

Relatieve meerderheidstelsel

- Populair in vooral Angelsaksische landen en naar bevolkingsomvang het grootste stelsel. Vertekend beeld vanwege India met bijna enkele miljard inwoners

Werking van het relatieve meerderheidsstelsel

Tabel 2: Winnen met slechts een kwart van de stemmen: het Britse kiesdistrict Inverness, Nairn en Lochaber in 1992

	Aantal van de stemmen	Procent stem
Johnston, Sir Russell (Liberal Democrat)	13.258	26,0
Stewart, D. (Labour)	12.800	25,1
Ewing, F.S. (SNP)	12.562	24,7
Scott, J. (Conservative)	11.517	22,6
Martin, J (Green)	766	1,5
Totaal aantal stemmen	50.903	
Opkomstpercentage		73,3%

Bron: Verkiezingsuitslagen

Voorbeeld Trinidad

- Verkiezing 2007, Trinidad heeft MS met enkelvoudige districten. De people's national party, 299,813 stemmen, dat is 45% van het electoraat en 26 zetels. De united national congress party, 194.425 stemmen is 30% en 15 zetels. De congress of the people 148.041 stemmen, is 22%, en geen zetel.

Nadelen relatieve meerderheidsstelsel

- onevenredige resultaten
- kleinere partijen zijn ondervertegenwoordigd
- verspilling van stemmen
- niet iedereen voelt zich vertegenwoordigd

Voordelen relatieve meerderheidsstelsel

- Leidt tot stabiel parlement en regering
- Geen coalitievorming nodig
- Geen waterige achteraf compromissen
- Kiezer heeft meer invloed op regeringsvorming en regeerprogramma
- Herkenbaarheid gekozenen
- Geen onevenredige macht van partijen die een wippositie hebben.

Absolute meerderheidsstelsel

- Bedacht als verbetering voor de werking van het relatieve stelsel. Kandidaat moet in beginsel absolute meerderheid verwerven. Frankrijk heeft systeem van 2 stemronden, in 2e ronde volstaat relatieve meerderheid

Evenredige vertegenwoordiging

- Kern is het streven naar een zo evenredig mogelijke vertaling van de stemmen naar het aantal zetels. Hier ligt het accent op politieke partijen die kieslijsten indienen.
- Restzetel verdeling: grootste overschotten en grootste gemiddelden, de laatste ook in Suriname.

Vergelijking evenredige en niet-evenredige stelsel.

- ❑ stelsel EV betere maatschappelijke vertegenwoordiging van groepen uit de samenleving. Kan etnisch zijn, godsdienstig maar ook kleinere groepen komen aan bod.
- ❑ Consensuele aard van het EV stelsel geeft meer beleidscontinuïteit geen radicale veranderingen.
- ❑ Stelsel EV noopt tot coalitieregeringen, daardoor minder stabiele regeringen zie Israel en Italië. Soms geen werkbare meerderheid en regeringen volgen elkaar op. Kleine partijen kunnen onevenredige dominantie uitoefenen.
- ❑ 'ondemocratische' regeringsvorming, geen noodzakelijke relatie tussen regeringsvorming en verkiezingen. Partijen die verloren hebben kunnen blijven zitten, afspraken achteraf, beste deal telt, compromissen tussen politieke leiders.
- ❑ Meerderheidsstelsels vaak stabiele regeringen. Jamaica, Engeland en de vs.
- ❑ Niet-evenredig stelsel, geen representatie van de bevolking. Verspilling van stemmen.

Districtenstelsels

- ❑ Het land is geografisch opgedeeld in een of meer districten.
- ❑ Enkelvoudige of meervoudige districten.
- ❑ Komt voor zowel in stelsel van EV als MH (België en Frankrijk)

Kiesstelsel Suriname

- ❑ Relevante wetsartikelen:
- ❑ Artikel 129 kiesregeling: kandidaten voor de ressortraden worden bij gewone meerderheid naar de rangorde van de verworven stemmen gekozen.
- ❑ Artikel 130: kandidaten districtraden worden verkozen verklaard naar de verhouding tussen de door hun partij behaalde zetels in de ressortraden en het toekomstige aantal zetels in de districtsraad.
- ❑ Artikel 131: kandidaten worden voor de NA gekozen krachtens het stelsel van EV bij grootste gemiddelden met voorkeursstemmen, gerelateerd aan de zeteltoedeling per district (art. 8).

Uitslag verkiezingen 2005

VERKIEZING 2005

Partij	aantal stemmen	% stemmen	Zetels	+/- (2000)	
Nieuw Front voor Democratie en Ontwikkeling (NF), bestaande uit:	86.690	39,4	23	-10	
* Nationale Partij Suriname (NPS)					8
* Vooruitstrevende Hervormingspartij (VHP)					7
* Pertjajah Luhur					6
* Surinaamse Partij van de Arbeid (SPA)					2
Nationale Democratische Partij (NDP)	48.879	22,2	15	+7	
Volksalliantie voor Vooruitgang (VVV), bestaande uit:	30.352	13,8	5	+-	
* Democratisch Nationaal Platform 2000 (DNP 2000)					3
* Basispartij voor Vernieuwing en Democratie (BVD)					1
* Kerukunan Tulodo Pranantal Inggel (KTPI)					1
* Partij Pembangunan Rakjat Suriname (PPRS)					
* Pendawa Lima					
A Combinatie, bestaande uit:	15.867	7,2	5	+5	
* Binnenlandse Eenheidspartij (BEP)					4
* Algemene Bevrijdings- en Ontwikkelingspartij (ABOP)					1
* Seeka					
A1 Combinatie, bestaande uit:	12.901	5,9	3	-1	
* Politieke Vleugel van de FAL (PVF)					2
* Democratisch Alternatief 91 (DA 91)					1
* Democraten 21 (D21)					
* Trefpunt 2000					
Unie van Progressieve Surinamers - Partij voor Democratie en Ontwikkeling door Eenheid (UPS-DOE)	10.293	4,7	0		
Nieuw Suriname (NS)	3.460	1,6	0		
Progressieve Arbeiders en Landbouwers Unie (Palu)	1.958	0,9	0	-1	
Progressieve Politieke Partij (PPP)	370	0,2	0		
Nationale Unie (NU)	272	0,1	0		
Totaal geldige stemmen	211.042	100,0	51		
Opkomst	220.181	65,9			

Verdeling zetels naar district verkiezing NA 2005

Verdeling zetels naar district.

District	% inwoners (2004)	Aantal zetels DNA	% zetels DNA
Paramaribo	50,0	17	33,3
Wanica	17,7	7	13,7
Nickerie	7,5	5	9,8
Sipaliwini	5,8	4	7,8
Commewijne	5,1	4	7,8
Para	3,9	3	5,9
Marowijne	3,4	3	5,9
Saramacca	3,3	3	5,9
Brokopondo	2,7	3	5,9
Coronie	0,6	2	3,9
SURINAME	100,0	51	100,0

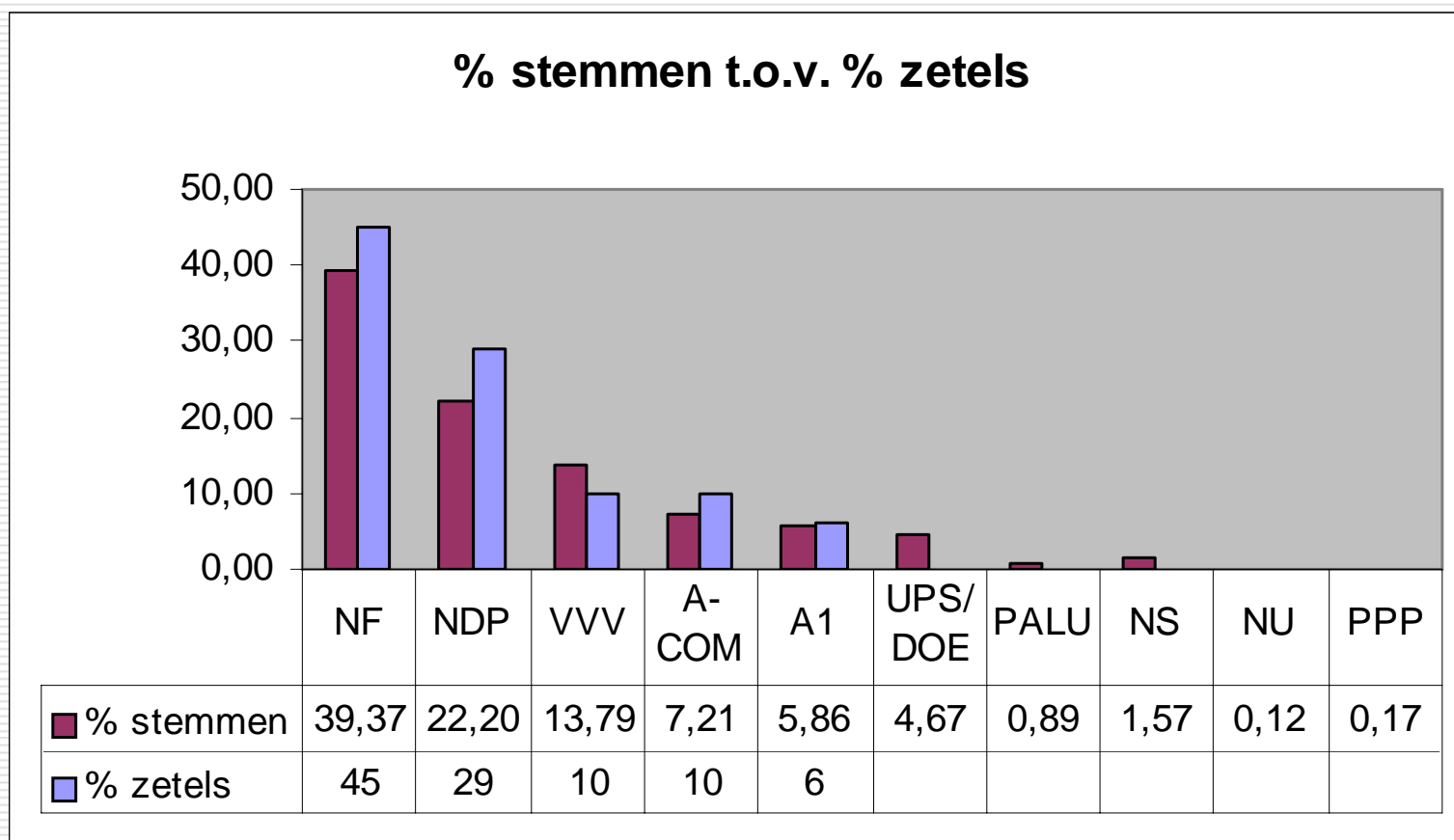
Verdeling zetels stedelijk gebied t.o.v. districten

Paramaribo	50,0	17	33,3
Wanica	17,7	7	13,7
TOTAAL	67,7	24	47,0
Districten	32,3	27	53,0

Percentages stemmen en zetels + stemgewicht per zetel

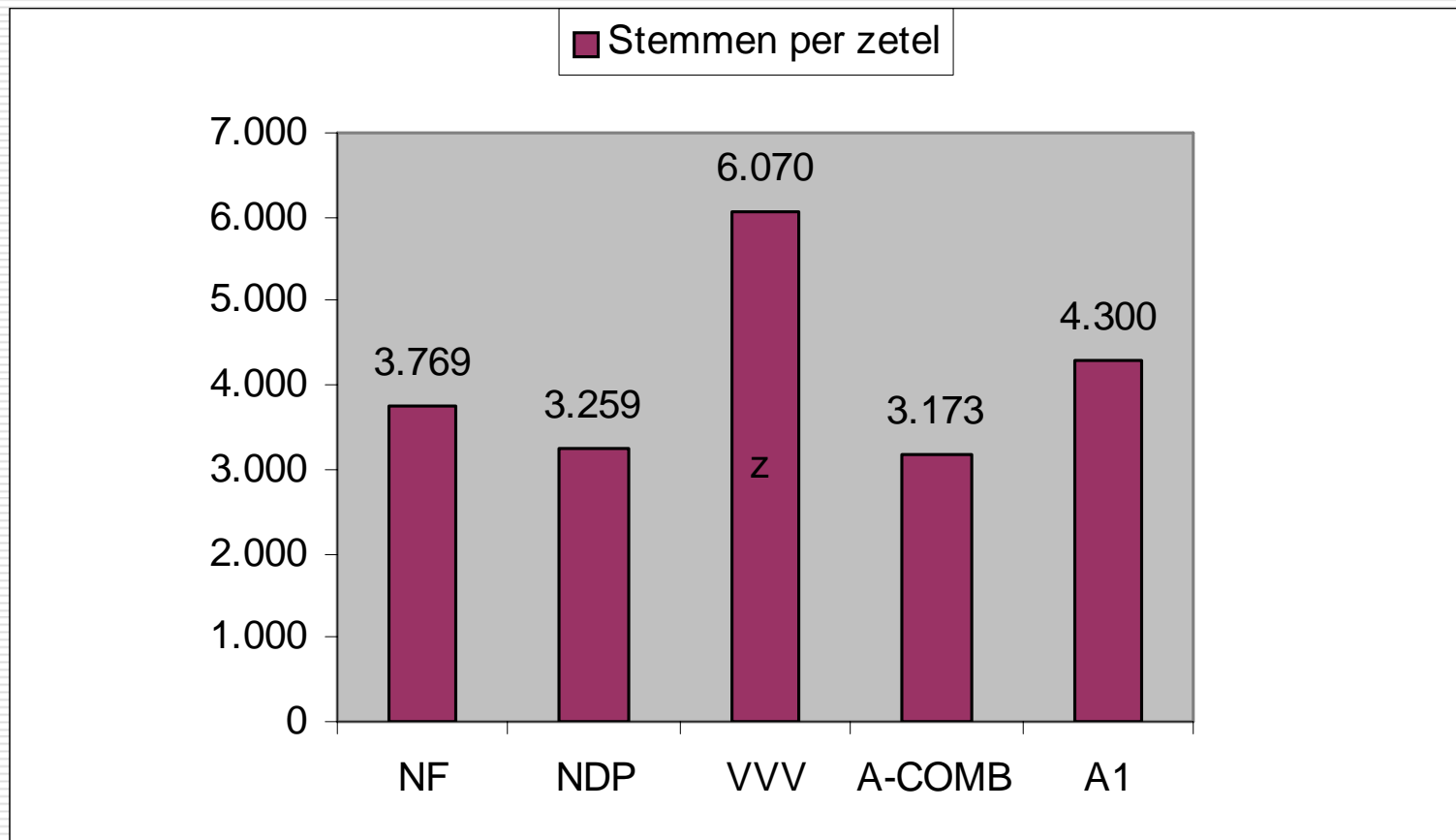
Partij	Totaal	% stemmen	DNA zetels	% zetels	Stemgewicht per zetel
NF	86.690	39,37	23	45	3.769
NDP	48.879	22,20	15	29	3.259
VVV	30.352	13,79	5	10	6.070
A-COMB	15.867	7,21	5	10	3.173
A1	12.901	5,86	3	6	4.300
UPS/DOE	10.293	4,67	0		
PALU	1.958	0,89	0		
NS	3.460	1,57	0		
NU	272	0,12	0		
PPP	370	0,17	0		
Totaal	211.042				
Ongeldig	9.139				
Totaal uitg.	220.181				
Ongeldig %	4,15				
Gereg.kiezers	333.985				
Opkomst %	65,93				

Procentuele verhouding stemmen t.o.v. zetels.

Stemgewicht per zetel

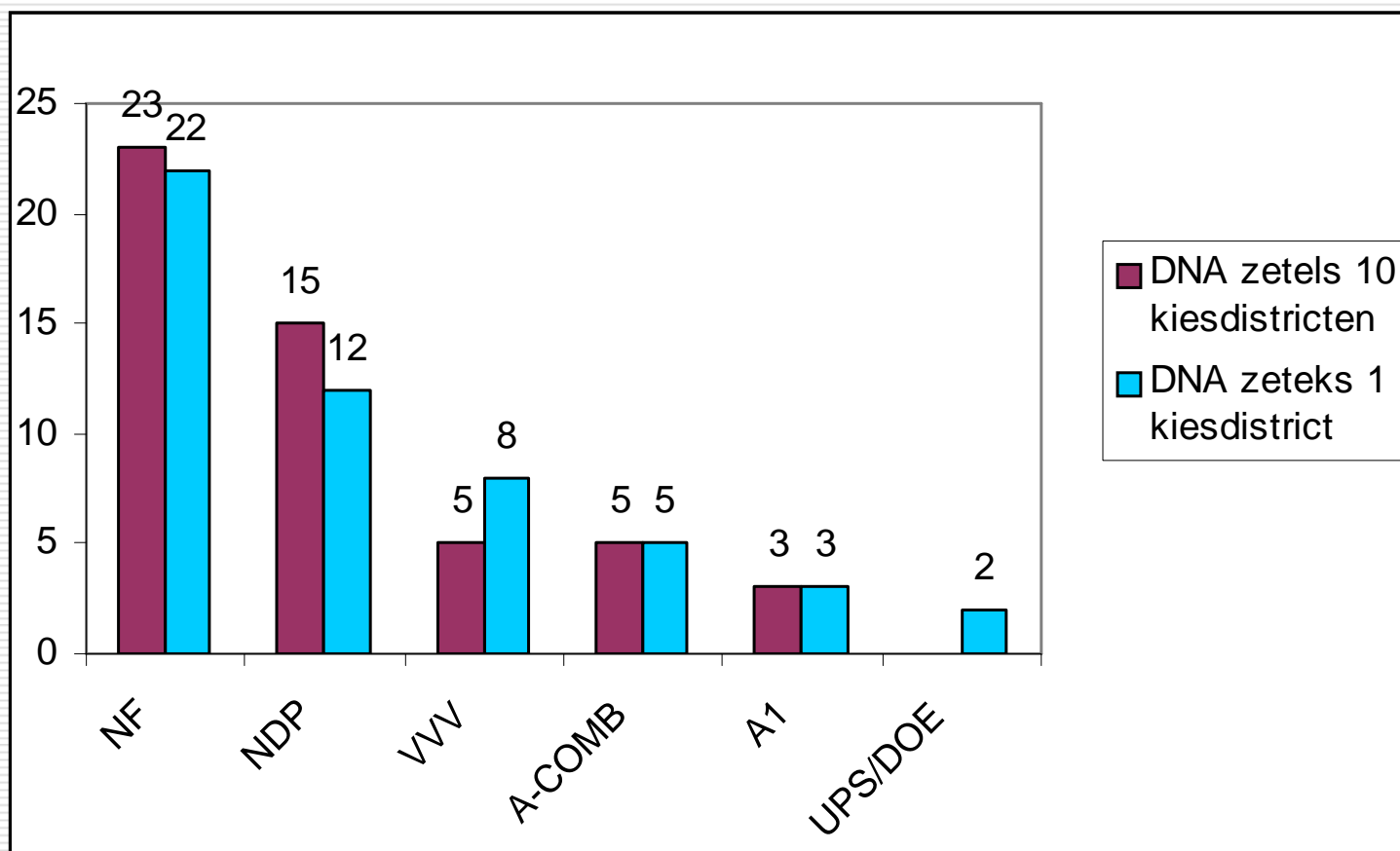

Zeteltoedeling bij wijziging stelsel naar 1 kiesdistrict.

Partij/ district	Aantal stemmen	Zetelverdeling via GG	Stemgewicht per zetel
NF	86.690	22	3.940
NDP	48.879	12	4.073
VVV	30.352	8	3.794
A-COMB	15.867	4	3.967
A1	12.901	3	4.300
UPS/DOE	10.293	2	5.147
PALU	1.958		
NS	3.460		
NU	272		
PPP	370		
Totaal	211.042		
Ongeldig	9.139		
Totaal uitg.	220.181		
Ongeldig %	4,15		
Gereg.kiezers	333.985		
Opkomst %	65,93		

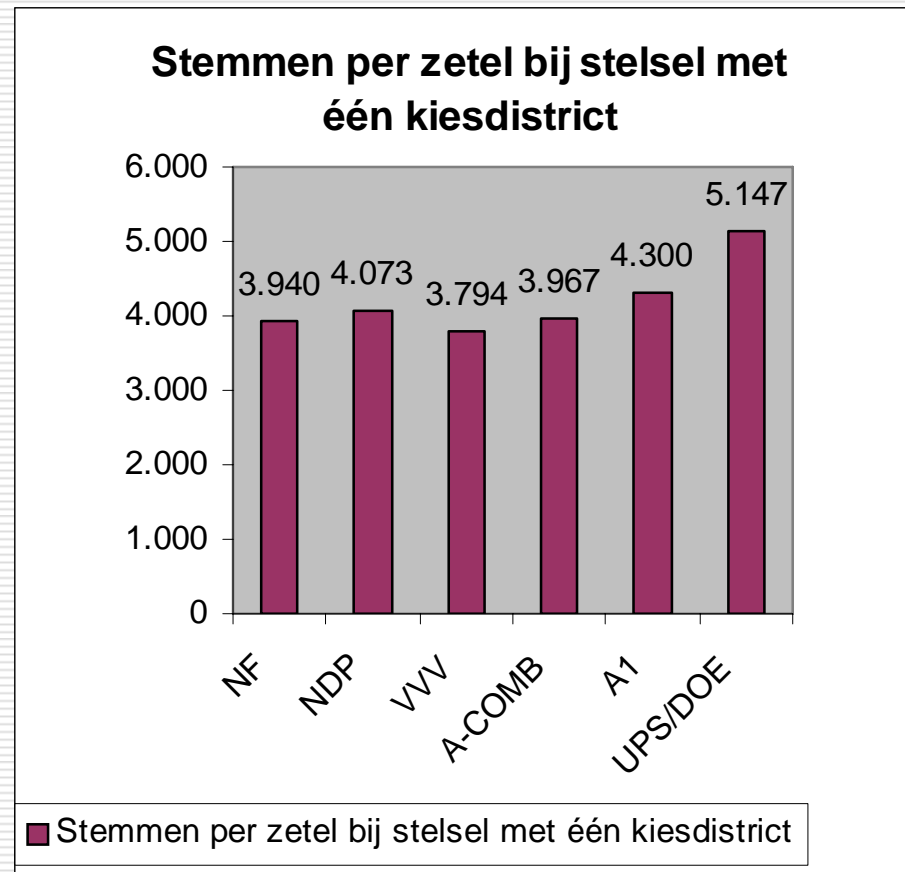
Vergelijking zetelverdeling EV met 1 district en 10 districten.

Stemgewicht bij 1 kiesdistrict.

Constateringen:

- ❑ de regeringscoalitie telt 7 partijen voor de 29 zetels.
- ❑ 2 van deze partijen hebben 1 zetel en één 2 zetels.
- ❑ 21 partijen deden mee aan de verkiezingen voor 51 zetels.
- ❑ het ev stelsel in Suriname kent 10 kiesdistricten voor 333.985 kiesgerechtigden waarvan 220.181 personen zijn komen stemmen (211.042 geldige stemmen). Deze kiesdistricten leiden tot een sterke vervorming van de relatie kiezers en samenstelling in het parlement

Vervolg constateringen

- ❑ In Paramaribo woont 50% van het electoraat in Coronie 0,6% van het electoraat. In Paramaribo zijn 9557 stemmen nodig voor 1 zetel, in Coronie 981 stemmen voor 1 zetel.
- ❑ In Paramaribo en Wanica woont 67% van het electoraat, deze districten hebben 47% van de zetels. Dat betekent dat 33% van de bevolking 53% heeft van het zetelaantal.
- ❑ De kiezers in de bevolkingsrijke en stedelijke gebieden hebben zeggenschap en invloed ingeleverd.

Conclusies

- ❑ Het EV kiesstelsel van Suriname levert een (groot) niet-evenredig resultaat op in de vertaling van stemmen naar zetels in het parlement.
- ❑ Door de voortgaande urbanisering en ontvolking van de niet verstedelijkte districten en het binnenland neemt de onevenredigheid van de werking van het kiesstelsel toe naarmate het tijdsverloop.
- ❑ De legitimiteit van het kiesstelsel en daarmee het politieke systeem als geheel van Suriname kan daardoor onder druk komen te staan.

Vervolg conclusies

- ❑ Het stelsel in deze vorm is op termijn problematisch en noopt in elk geval tot correctie van het stemmengewicht tussen stad en platteland.
- ❑ Bij herstructurering stelsel EV behouden vanwege maatschappelijke representatie.
- ❑ Expliciteer uitgangspunt: representatie als microkosmos of sterk bestuur.
- ❑ Overweeg een kiesdrempel om grote versplintering te voorkomen.

Vervolg conclusies

- Politiek stelsel dat tot dit moment onduidelijk is.
- Explicitering politieke stelsel in de relatie president, regering en assemblee noodzakelijk.